

ΣΤΟ ΠΑΡΚΟ

(Πίναξ του Χανς Μάφφρτ).

ΕΛΛΗΝΕΣ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΙ

ΤΟΥ Κ. Κ. ΦΑΛΓΑΪΤΣ

Η ΠΕΛΑΓΙΩ

(Ναυτικό Διήγημα)

Μαζὸ μὲ τὸν ἄλλο κόσμῳ, κατέβηκε κ' ἡ Πελαγιὼ στὸ γυαλό. Ἐνα βολιόνικο κἀνὰ πὸδ ἄραξε στὸ λιμάνι, ἔφερε πατάτες, μῆλα, κάστανα, κ' ὁ κόσμος πάλι κουβαλοῦσε κρηθάρια, φάβα, τυρί, ἀλλιά, λεζάντες καὶ ἔκανε ἀνταλλαγῇ.

Ἡ Πελαγιὼ κατέβαινε πάνω στὸ γυαλό, μόλις φανόταν τὸ πανὶ κανενὸς κεραιῶ, γὰρ νὰ ρωτήσῃ καὶ νὰ μάθῃ. Καὶ τώρα πάλι ρώτησε τὸν καπετάνιο, πὸδ ἔκανε ὁ ἴδιος καὶ τὸν Δημήτρη :

— Μὴν εἶδες, καπετάνιε, τὸ Δημήτρη μου;

Οἱ ἄνθρωποι τριγύρω ἔβλεπαν νοήματα στὸν καπετάνιο.

— Τὸν εἶδε, Πελαγιὼ, τὸν εἶδε, εἶπε μιὰ γυναῖκα, μόνο ἄστραφ νὰ πλεῖωση ἢ φούρια καὶ θὰ σοῦ εἰπῇ.

Ἡ κόρη τραβήχτηκε λίγα πὸδ πέρα, καὶ ἄρχισε νὰ πλέκῃ τὴν κάλτσα πὸδ εἶχε περασιμένη στὸ λιμὸ της.

— Εἶνε γερὰ τὰ κάστανα, καπετάνιε; ρώτησε ἡ ἴδια ἡ γυναῖκα.

— Σὰν τὰ μαύρα βότσαλα. Δόνια πιστεύουνε, εἶπε ὁ καπετάνιος.

— Εἶτα, μὴν εἶνε κούρια σὰν τὰ μυαλά της Πελαγιῶς.

— Τὴ ἔχει τὸ κορίτσι; ρώτησε ὁ καπετάνιος.

— Τὴ νάζη; Πόδε κωρὸς πὸδ πνίγηκε ὁ Δημήτρη της, μὰ αὐτὴ πιστεύει πὸς ἀκόμα ταξιδεύει, καὶ ὅποιο κἀνὰ ἔρθει, κατεβαίνει στὸ γυαλό καὶ ρωτᾷ. Καὶ τὴς κάλτσες καὶ τὴς φανέλλες πὸδ πλέκει, τὴς πλέκει γὰρ ἕναν πηγμένο.

— Τάχει χαμένα ὅποδ τὸν καιμὸ της, εἶπε καὶ ἕνας ἄνδρας. Δὲν θέλει νὰ τὸ βάλῃ στὸ νοῦ της πὸς ὁ Δημήτρη της γάρηκε, καὶ ὅλοι τὴν γελοῦνε, γιατί πιστεύει πὸς ὅπου καὶ γάνει θὰ φανῇ πάλι μὲ τὸ καιμὸ του καὶ θὰ γίνῃ ἄνδρας της. Ἄλλη τρέλλα ἀτ' αὐτὴν δὲν

ἔχει. Ἡ Πελαγιὼ ἔξακολουθοῦσε, λίγο πὸδ πέρα, νὰ πλέκῃ τὴν κάλτσα της. Προσπαθοῦσε νὰ ἀκούσῃ ἢ νὰ καταλάβῃ τί λέγανε, μὰ ἀπὸ τὴν ἀπόστασι δὲν ἄκουγε.

— Τὸν εἶδα τὸ Δημήτρη, τὴς φώναξε ὁ καπετάνιος, σὰν μπῆκε πρὸς τὸ νόημα. Τὸν ἄφησα στὸ Βόλο νὰ φορτώνῃ πορτοκάλια. Σὲ καμιά δεξαριά—δεκαπενταριά ἡμέρες θάναι δῶ.

Ἡ Πελαγιὼ ἤθελε κοντὰ γὰρ νὰ ρωτήσῃ πὸδ ποῦλά, ἀλλὰ ὁ καπετάνιος εἶχε δουλειά. Κάτω σὴν ἀμμουδιά, σὲ μεγάλα πανιά καὶ σὲ τσομβάλια, ἦσαν τὰ κάστανα, ἡ πατάτες, τὰ μῆλα, καὶ σὲ ἄλλα πανιά καὶ τσομβάλια, ἀδειάζε ὁ κόσμος τὸ κρηθάρια καὶ τὴ φάβα γὰρ νὰ γίνῃ μὲ τὸ φορτίο τοῦ πλοίου ἢ ἀνταλλαγῇ.

Ἀπὸ τὴν ὥρα θυῶς πὸδ φάνηκεν ἡ Πελαγιὼ καὶ εἶπε τὸν λόγο γὰρ τὸν Δημήτρη, ὁ καπετάνιος ἦσαν ὅλον λίγο ἀλλαγμένους. Ἔτσι σὰν νάδειχναν τὰ μάτια του.

Ἦταν ἕνας γεμάτος ἄνθρωπος καμιά πενήνταπενταριά χρονῶν. Φοροῦσε κοντὸ βραζὶ καὶ ἕνα μαύρο σκουρὸ σκουρὸ κοντροματατζίδικο. Ὠγαῖος ἄνδρας, ἀσφαλῶς, στὰ νεῖατα του, μὰ καὶ τώρα κρατιότανε καλά.

— Πελαγιὼ, καπέλλα μου, εἶπε στὴ νέα, ἄσε μας λίγο νὰ κουλήσουμε κανένα μιλάρικα κ' ὅποια κουβεντιάζουμε. Νά, ἄνοιξε καὶ τὴν ποδιά σου.

Ἀυτὴ σήκωσε τὴν ποδιά της μηχανικά, κ' ὁ καπετάνιος πῆρε μὲ μιὰ ξιλένια μεγάλη σκουρια μῆλα καὶ κάστανα καὶ τὴς ἔριξε μέσα ὡς τρεῖς ὄαδες.

— Θέλες καὶ πατάτες, Πελαγιὼ; τὴ ρώτησε μὲ κάπως εστοργῇ. Καὶ τρὶν τοῦ ἀπαντήσῃ, τὴς

είχε κιάλας γεμίσει την ποδιά.

— Είχα κι' εγώ ένα γιό, Δημήτρη τον λέγανε κι' αυτόν, και πνίγηκε, είπε σιγά-σιγά ο καπετάνιος σ' έναν άπ' αυτούς που είχαν φέρει κριθάρι. Γι' αυτό ένα μαχαίρι πέφτει και μούσχιζε την καρδιά καθώς άκουσα για τον Δημήτρη της Πελαγιάς.

— Ύστερα ρώτησε :

— Ήταν ντόπιό το παιδί ;

— Όχι, ξενάκι.

— Πάνε πολλά χρόνια από τότε ;

— Εξη-έφτά, ποιάς νά θυμάται και καλά.

Η Πελαγιά που πεθαρούσε όπως πεθαρούσε ένα σινιά στον άφροντή του, και όταν του λές έλα έρχεται, κι' όταν το κνήσι επέφασε, τραβιέται μακριά, είχε άποτραβηχτή πάλι κάμπτοσο μιάς της είπε ο καπετάνιος νά τον άφήσει λίγο, γιατί είχε δουλειά.

— Από ποιά μέρος ήταν το παιδί ; ρώτησε ξανά ο καπετάνιος.

— Μοσχονησιώτης, είπε ένας, Δημήτρη Μοσχονησιώτη τον έλεγαν.

— Βρέ παιδιά, είπε ο καπετάνιος, και το μάτι του είχε βουρκώσει, ήταν ο γιός μου. Είπε σωστά έφτά χρόνια που το τσερνάκι μας, ήταν ο «Φανερωμένον», που το κυβερνούσε ο Δημήτρης, να κινήσει στον κόβο της Όχωνιάς. Είχε φορώσει κριθάρι από το νησί της για τον Πειραιά, μιά τον έφαγε ή γραικοκρατούντα.

— Έχεις τουλάχιστο, καπετάνε, άλλα παιδιά;

ρώτησε ένας.

— Ένα τον έχω τώρα, τον Μιχάλη. Όπου και νάσαι θά βγή κι' αυτός άπ' το καιρί στη στεριά. Κάτι μερμεριάζει στο καιρί.

Αυτή την ώρα που μιλούσαν, είχε σταματήσει έτσι μόνη της ή δουλειά. Ένα είδος συγγενικής προσεγγίσεως είχε ξανακινηθεί με-αξού του καπετάνιου και του κόσου τριγύρω. Και ή άποκάλυψη αυτή, το τυχαίο φαινόμενο πώς ο πνευμένος Δημήτρης ήταν γιός του καπετάνιου, έκανε από συγκινητική την ιστορία της άγνης της Πελαγιάς.

Κι' ο καπετάνιος την έβλεπε τόσα, καθώς στεκόταν άνοια ξέμαρνα, με άλλωτόνη ση-πόνια και ήθελε να μάθη πληροφορίες γι' αυτήν και για το αίσημα που την είχε δώσει με τον γιό του.

— Βλέπετε, βρέ παιδιά, είπε, είναι το πρώτο ταξίδι που κάνω σ' αυτό το νησί. Ήμεις σάν φύγαμε, ύστερα από τον χαλασιό, από τή Μοσχονησία, τραβήξαμε στη Μυτιλήνη, κι' ύστερα στον Πειραιά κι' από κει στο Βόλο. Άφασα το τσερνάκι μεν το μοσχονησιώτικο στο γιό μου τον μεγάλο κι' εγώ με την βοήθεια του Θεού, έσοκάρισα αυτό το τσερνάκι. Ο Δημήτρης μου έκανε δυό-τρεις ναύτα στο νησί σας, έχω τραβούσα Θεσσαλονίκη, Άγιο Όρος Καβάλλα. Δέν μου είχε όμως κάνει ποτέ του λόγο πώς άγαπούσε κανένα κορίτσι είτε δώ είτε άλλοι.

— Μιά τίμα άγάτη, καπετάνε, είπαν οι άνθρακοι. Το παιδί σου ήταν ντροπαλό σάν κορίτσι. Τύξερες καλύτερα σ' αυτό μάς. Την Πελαγιά την είδε άμορφη, μικρή, νοικοκυρούλα και του άφασε. Έδωσε και το λόγο του στη μακαρίτισσα την μάνα της, μιά βλίστει, τον πρόλασε ή θάλασσα και γίνεκε πεθερά του. Έλεγε πώς ύστερα από το ταξίδι του το τελευταίο, θά πήγαινε στο Βόλο κι' από κει θά ξαναρχόταν με το καιρί νά γίνη ο άραβάνιος και ο γάμος μαζί.

Ο καπετάνιος άκουγε με προσοχή και το ένδιαφέρον του μεγάλωνε, γιατί φορές-φορές από τον κόσμο έρχινε τα μάτια του στην καϊμένη την Πελαγιά που είχε καθίσει παρήμερα και τον κτύπαζε άλλωτόπινα.

— Είπε μικρή άνοια και άμορφοίλα, είπε.

— Έσπεσε νά την έβλεπε πριν, καπετάνε. Κρύο νερό νά την πής στο ποτήρι. Κορίτσι δεκαεφτά χρόνων. Μιά και τώρα μ' έλο που το μυαλό της είναι θολωμένο, κραιέται πολύ καλά. Δέν χάθησαν ή άμορφίες της..

— Δέν την βλέπω και για πολύ θολωμένη, είπε ο καπετάνιος. Τι είναι ή τρέλλα της ;

— Της κούφιμα, για νά μη την πικρώνω, τον πιαγμό. Τον κούφιμα ένα μήνα, δυό-τρεις. Της λέγαμε για το Δημήτρη πώς ποτέ ταξιδεύει για τον Πειραιά, ποτέ για την Σύρα, ποτέ για τη Μυτιλήνη, ποτέ για τη Θεσσαλονίκη. Κι' αυτή τή πιστεύει, τή πιστεύει. Γίνεκε μαροπιστευτή σιγά-σιγά. Ρωτούσε και τή ξένα καιρία που έρχονταν στο νησί μας. Και λέγανε τή ίδια και οι ξένοι, γιατί τους κάναμε νόμιμα ή κάτι τους σφουρίσαμε σ' αητί, όπως και σέ λόγου σου, καπετάνε.

— Άσχημα κάνατε, είπε ο καπετάνιος, άσχημα πολύ. Το πιο γερό μυαλό μπορεί

νά σκαρπάρη, σάν όλοι γύρω τον γελούν. Θά τόπικνε απόφασι ή Πελαγιά, όπως το πήρα κι' εγώ, γιατί δια στον κόσμο κι' ο θάνατος ξεχνιόυνται. Κάποιο παιδί θά βρισκόταν σιή θέσι του δικού μου. Ένώ έτσι καταδικάσατε μιά γρηχ.

Οι άνθρακοι έσκιαν το κεφάλι.

— Μπορεί και νάχης δικιο, καπετάνε, είπε ο πιο ήλικιωμένος.

Πάντα έλεγαν κι' εγώ πώς έσπεσε νά της φανερώσουμε την άλήθεια, άλλα κανέννας δέν τό άποκρίπτε. Πούς ήξερε άν γινόταν και χειρότερα; Γι' αυτό πήγε το πρόβημα έτσι του μάκρους.

Ο καπετάνιος συλλογίζόταν.

— Δέν έχει άλλο τίποτα το κορίτσι ; ρώτησε σέ λίγο.

— Τίποτα, καπετάνε.

— Θά μπορούσε κάποιος νά της το φανέρωνε ; Άν είνε βέβαια με τή γνώμη, σας...

— Κάνε όπως σέ φωτισει ο Θεός, καπετάνε, είπε ο πιο γέρος. Έβώναξαν τότε την Πελαγιά κι' αυτή πληρώσε άνήλικη. Τους κτύπαζε όλους στα μάτια έρενητικά, και πιο πολύ τον καπετάνιο. Μά αυτός δέν μιλούσε με τή χείλη, δέν έλεγε τίποτε. Μόνο τή μάτια του όλο και φρότωναν κι' άρχισαν πάλι νά βουρκώνουν. Και οι άλλοι είχαν στα μάτια κάτι σάν βουρκωμα και στέκονταν έτσι σάν τους νεκρούς άνθρώπους, ταγομένοι.

Τότε ή Πελαγιά κακίλαβε. Μάντεψε την τρομερή συμφορά. Άφασε τή χείρα της που κρατούσαν τή γεμάτη από τή δροσίμα ποδιά της, τή σπρώσε και σκέτασε τή μάγουλα και τή μάτια της κι' από το στόμα της βγήκε ένας σαραγιάς, μιά σιργιανά φωνή, ένα «Δημήτρηρηρη...», που έσχιζε και των άνθρώπων και των πουλιών που πετούσαν ψηλά, την καρδιά.

— Πνίγηκε, καπετάνε ; ρώτησε ύστερα από λίγο, με κιά παγωμένη ήρεμία στή φωνή. Και είνε χρόνιά, πολλά χρόνια από τότε, πές μου το, καπετάνε.

— Ναι, Πελαγιά, είπε ο καπετάνιος. Πάνε έφτά χρόνια από τότε.

— Ήταν παιδί του, Πελαγιά, είπαν οι άλλοι.

Η Πελαγιά ένύπταξε τον καπετάνιο.

— Του μούξεις, είπε. Το ίδιο μούϊ, ή ίδια κορμστασιά, το ίδιο μάτι το δικό του.

Ο καπετάνιος της χάιδεψε σιργιανά το κεφάλι.

— Τώρα που ξέρεις την άλήθεια, δέν ήτύχα-οεις ; τή ρώτησε.

— Θά τον θυμάμαι πάντα. Δέν ήθελα ποτέ νά το πιστέψω.

Μιλούσε ήρεμα και λογικά και μέσα στα μάτια της τή γεμάτα από λύπη, αντιρέγγιζε τώρα ή επίγνωση της άλήθειας και της πραγματικότητας. Τίποτε δέν σ'ν έλεγε πιά, ότι ή Πελαγιά είχε αιώνα σκεστίνωσιμα στο νού της, όπως πριν από λίγο.

Αυτές ή άποτομήσιμες, αιτίαι οι κλοισμοί που άλλωζον τον νού του άνθρώπου και τον σωπί-ζον άξια, ή άξια τον καθαρώνον, είνε πράγματα που, καθώς παρατηρήθηκε, άλοιοθόιν πολλές φορές μιά ξανκιά μεγάλη λύπη, ή μιά μεγάλη χορά.

Αυτή την ώρα, ή βάρκα του καρπού φάνεκε ν' άλαργεύη από το σκάφος και νά ζυγώνη προς τήν στεριά. Και όσο πληρσίαζε, τόσο κι' ο γέρος καπετάνιος κούτασε πιο σιργιανά την Πελαγιά, και τή μάτι του άλλώνονταν άπάνω της με άλλωτόνη χάδι.

Η βάρκα όλο έξόγανε προς τή στεριά κι' ένα νέο παιδί μελαχροινό, ήμενό, φανόταν πιο καθαρά που τραβούσε κοντά.

— Άκουσε, Πελαγιά, είπε ο καπετάνιος. Ψέματα σουτα πώς ο Δημήτρης χάθηκε. Τώρα σέ λίγο θά τον ίδης μπροστά σου.. Τόν θέλεις, πές μου, για άντρα σου, ή δέν κρατάς την ίδια γνώμη ;

— Την ίδια γνώμη έχω, εκτέ ή καϊμένη ή Πελαγιά, και δέν ξεκολλούσε τή μάτια της από τή βάρκα.

— Τι τρέχει, πατέρα ; ρώτησε το παιδί, σάν πήδησε έξω και είδε τον κόσμο έτσι παρξέμενα μαζεμένο νά κιντάξη ποτέ αυτόν, ποτέ τον καπετάνιο και ποτέ την Πελαγιά.

— Τίποτε, τίποτε, Μιχάλη. Μόνο έλα πιο κοντά και θά σου εϊπτή ή Πελαγιά.

Πληρώσε ο νέος, ήρθε κοντά, κι' αυτή την ώρα ο κόσμος γύρω άλλος είχε το γέλιο στα χείλη κι' άλλοι είχαν στα μάτια δάκρυα.

Και ή Πελαγιά ένύπταξε το νέο παιδί, που λές πώς ήταν ο ίδιος ο Δημήτρης. Τόν κτύπαζε και δέν ήξερε κανείς, άν τή άμορφα μάτια της έκλαιγαν ή χαμογελούσαν. Στο νέο αυτό εύρωσε τή χαμένη της άγάπη... Τό Δημήτρη της... Και το πρόσωπό της λαμπεροπούσε από ευτυχία.

Σκέπασε τή μάτια της κι' από το στόμα της βγήκε μιά σιργιανά φωνή...

